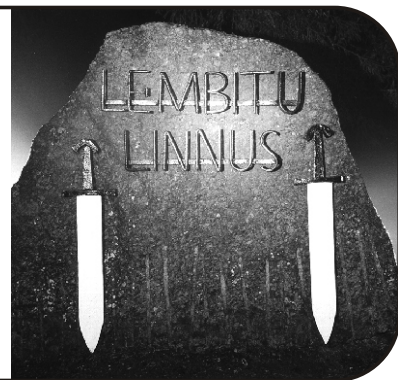

Suure-Jaani linna,
Suure-Jaani valla
ja
Olustvere valla
ajaleht

Nr. 2 (59)
Veebruar 2005

LEOLE

VEEBRUAR Anno Domini 2005

9. veebruaril algab kuke aasta. Astroloogid on lubanud, et see tuleb eelmisest keerulisem ja segadusterohkem.

Järjest enam räägitakse, et suur osa inimestest põeb stressi. Peame vist leidma enda jaoks rohkem aega, endaga rohkem tegelema.

Eesti vanasõna ütleb, et nimi ei riku meest, aga teisel usutakse, et lapsele pandud nimi määrab ära kogu tema elu ja saatuse.

Mida tean mina oma nime kohta? Mida see tähendab? Kust ta pärit on?

Leili on kas Leila teisend või tuleneb vanaeesti sõnast, tähendades hinge. Leila tuleneb pärsia nimest, tähendades ööd. Eesti kirjandusest meenuvad Andres Saali jutustused liivi ja eesti rahva 12. sajandil peetud vabadusvõitlusest - „Leili. Vambola. Aita“. Kõige tuntum nime kasutav kirjandusteos on aga ilmselt aastast 1188 pärinev Nisami Gjandzevi poeem „Leili ja Medznun“, mis põhineb vanal araabia legendil noore poeedi traagilisest armastusest.

Mida teate teie oma nime kohta?

Viimastel aegadel on meilegi jõudnud nimepäevade tähistamise komme. Vaatame, kust tulenevad ja mida võiksid tähendada mõnede selle kuu nimepäevlaste nimed.

Piret, Gita ja Birgitta tulenevad kas iiri Brigitist (sõnast 'bari' - kõrgus), keldi tulejumalannast Brigantiast ('kõrge, ülendatud'), muinasgermaani-delt ('särv, tore') või on tuletised mehenimest Birger (muinasskandinaavia 'valvur').

Säde on eesti algupärane nimi.

Hubert ja Hugo tulenevad vanasaksa nimest Hugibert ('mõistuse poolest hiilgav').

Miida, Meida ja Armi tulenevad ladina nimest Armata ('relvastatud'). Armi võib tuleneda ka eesti sõnast 'arm(astus)'.
Agathe tähendab kreeka keeles 'hea, lahke'. Selle nime teisendid on ka Agata, Age, Aita. Ege tuleneb vanasaksa sõnast 'mõõgakene'.

Doris tähendab 'doorialannat' või on tuletis nimest Dorothea/Theodora (kreeka keeles 'kingitus Jumalalt'). Samast nimest on tuletatud ka Doora, Tea ja Tiia.

Richard ja Riho tulenevad vanasaksa sõnast, mis tähendas julget valitsejat või jõulist inimest.

Tali ja Talis on eesti päritolu nimed ning tähendavad talve.

Mehis tähendab mehlist inimest.

Mõne nime päritolu on üsna segane ja tõlgendusi väga mitmeid. Ella on vanainglise päritolu korraldaja söber (Aella), vanasaksa päritolu puhul valitsejanna, vürstinna (Erla), veel võib see nimi tuleneda Eleonorast (araabia keeles 'Jumal on mu valgus', kreeka keeles 'kaastundlik'), Elfriedest (vanasaksa 'haldjate hoolealune'), Elisabethist (ladina kuju heebrea nimest 'minu Jumal on 7' - 7 tähistab täiuslikkust) või Helenast ('särv', 'loitev tõrvik').

Terje tuleneb väidetavalt eesti sõnast 'viljatera'.

Ka Alma nimel on palju tähendusi. Heebrea keeles 'noorik, neitsi', ladina keeles 'hell, õilmitsev, toituandev', saksa keeles (lühendina Amalbergast) 'kaasvõitleja'.

Elma ja Elmi võivad samuti olla Alma teisendid, kuid võivad tuleneda ka Wilhelmast ('tahtekindel kiivrikandja').

Eke on liivi nimi.

Valjo nimi pärineb sõnast 'vali', Vallo, Valle, Valle Waldemari (muinasgermaani keeles 'valitsejana kuulus' või 'õigus, võim') või Valentini (ladina keeles 'terve, tugev' või 'Valentia elanik').

Tiina tuleneb Kristinast (kreeka keeles 'kristlan-na'), Faustinast (ladina keeles 'õnnestatu'),

FOTO: Jaanus Siim

Jaauarikuu „tegiaks“ oli torm. Eelmise sajandi kuueteistkümnendate lõpust alates tugevaim, orkaaniks paisunud tuul tegi ka meie kandis palju pahandust, viies majadelt katuseid, lõhkudes kergemaid ehitisi ja murdes puid. Kaugemad ma-

japidamised olid (/on?) nädalaid elektrita.

Suure-Jaani linnas viis „väärmatu jõud“ 12-korteriga majale hiljuti paigaldatud katuse koos konstruktsioonidega ära, võttes kaasa kolm korstnatki.

MTÜ Kootsi Külaselts tegemised

2005. aasta algas Kootsi-Karjasoo külas lastele mõeldud üritusega. Teise jaanuari keskpäeval kogunes Jäägrimaja esisele ei rohkem ega vähem kui kaksteist last, et alanud aasta omapäraselt vastu võtta. Koos saatma tulnud vanematega mindi ja toodi valmis seatud kuusk tuppa, et selle kaunistamisega möödunud jõuluaega meenutada.

Hoonesse sisenejaid ootasid laudadel kirevad paberid, liimid, käärid, oksad, käbid, voolimiseks savi ning kõhutäiteks vaagnad hea ja paremaga. Väikeses eessõnas räägiti vanarahva töödestegemistest talvisel pööripäeval. Kuna sel ajal vedeti palju aega ruumis, siis püüti tuba ka kauniks muuta. Erilised olid oma aja ära elanud tööriistad, millede kohta vanemad inimesed lugusid pajatasid. Korraldajatel oli kaasa toodud kaks vokitratat ja söetriikraud, mida siis noorsugu lisaks kuusele kaunistas. Areldi alanud üritus liikus oma eesmärgi poole. Lapsed osalesid koos emadeisadega. Palju vooliti savist esemeid, mis kuivasid kamintalule paistel kui pruunid piparkoogid

Albertinast (vanasaksa 'hiilgav aadlik'), või Klementinast (ladina keeles 'leebe, armulik').

Miralda ja Aidi on pärit ladinakeelsest sõnast, mille tähendus on 'imeteldav'.

Salme on kas lühend Salomest ('rahuarmastav') või seotud eestikeelse sõnaga 'salm' - väin.

Väino ja Väinu tulenevad Väinämõise nimest.

Carmen oli neitsi Maarja asenimi.

Rita on lühend Margaritast ('pärl') või Karitast ('arm', 'halastus'), samuti võib see olla seotud ladina sõnaga, mis tähendab 'korralikult elav'.

Üllad ja Ülled on oma nime saanud eesti sõnast 'üllas'.

Meinhard on seotud vanasaksa nimega Meginhard - 'oma jõule julge'.

Aavo ja Avo võivad oma nime saanud olla sõnast 'aval'. Need nimed võivad aga pärineda ka vanaeesti nimest Auvo - au.

Heli ja Helina võivad oma nime saanud olla nii eesti sõna 'helin' järgi kui ka kreeka nime Helene (ladina Helena, 'särv, loitev tõrvik') muutumisel.

joulude aegu. Valmisid kaardid, pildid, laternad, keed, päkapikusssid ja lehvivad lindid. Kingiks saadud moonakotti võis iga laps omavalmistatud eseme lõpuks tallele panna. Peale maiuse võis kottist leida õnneraua, niis kuumavast ahjust väljudes veepanges omanikule õnne vormis. Pärast-poolte maskeeriti üks lastest jõulusokuks, et näha, milline võis see tegelane kunagi olla. Kuna tuppa oli toodud õlgi, siis sai iga laps proovida, kuidas õled lakke jäävad. Sellest kujunes üks suur trall! Tegevus tõi põsepuna palgele ja tegi peagi märjaks. Pärast varjuti lambanaha alla ja prooviti tabada päkapikkude olemust. Väikene puhkehetk ja algasid jooksumängud.

Pühapäevane pärastlõuna tõi kokku küla lapsed ja nende vanemad, olles toredaks uue aasta alguseks meile kõigile. Tulev kukeaasta las olla meile ja kogu vallahvale täis siblimist ning ussikeste leidmist!

Raivo Roosi

Leho on oma nime saanud kas eestlaste muinaslinnusest (Lehola) või sõnast 'leht'.

Mati, Madis, Maidu ja Mats on oma nime saanud heebrea päritolu nimest Mattathiah või ka Mattityahu, mille tähendus on 'Jumala and'.

Tuuli on oma nime saanud tuulelt, Tormi tormilt.

Igmar pärineb muinasgermaani jumalalt. Ingmar on 'Ingo kaitse all kuulus', Ingvar 'Ingo kaitsealune', aga ka 'sõjakas, jõuline'.

Helve ja Helvi on tõenäoliselt saanud oma nime eesti sõnast helves.

Vilmar ja Vilmo on pärit vanasaksa keelest, tähendades 'tahte poolest kuulus', 'kaugelt kuulus'.

Kui teie enda nimepäev ei ole veebruaris, siis leidsite siit ilmselt siiski mõne tuttava nime. Kuidas see nime kandjaga teie arvates sobib?

Kukele usinat siblimist ja edukat terade sõkaldest eraldamist!

Leili Kuusk
leili@suure-jaani.ee

OMAVALITSUSINFO

Suure-Jaani Linnavolikogu 27.01.2005

Võeti vastu kaugkütte piirkonna määramise, võrguga liitumise ja võrgust eraldumise tingimuste, soojuse piirhinna kehtestamise ning soojusettevõtja arendustegevuse kord;

katkestati koduteenuste loetelu, nende tingimuste ja korra II lugemine;

loeti I korda Suure-Jaani linna 2005. aasta eelarve eelnõud, tasakaalus parandusettepanekud tuleb esitada 10. veebruariks;

otsustati 2005. aastal maksta lapse sünitotust 5000.- krooni;

otsustati moodustada Suure-Jaani linna, Olustvere valla, Suure-Jaani valla ja Vastemõisa valla ühinemise ettevalmistamiseks ajutine ühiskomisjon, kinnitati ühiskomisjoni põhimäärus ja nimetati ühiskomisjoni liikmeteks linna esindajatena linna-

pea Rein Valdmaa, linnavolikogu esimees Ülo Kõst ja linnavolikogu liige Priit Toobal; nimetati perearsti nimistu moodustamise õiguse andmise konkursikomisjonini koosseisu Suure-Jaani linna esindajaks Aave Toomsalu ja tema asendajaks Priit Toobal;

elanike arvamuse väljaselgitamiseks Suure-Jaani valla, Olustvere valla, Vastemõisa valla ja Suure-Jaani linna võimaliku liitumise suhtes otsustati korraldada rahva-koosolek.

Suure-Jaani Linnavalitsus 18.01.2005, 24.01.2005

Määrati jaanuarikuu toimetulekutoetusi kaheksale perele kokku 8354.- krooni;

määrati hooldaja ühele sügava puudega isikule ning hooldaja avalduse alusel tühistati üks hooldajaks määramise korraldus;

reservfondist eraldati 4000.- krooni Kergejõustikuteteranide Assotsiatsioonile Meinhard Kirmi XVI Kergejõustikuteteranide Maailma Meistrivõistlustel osalemise kulude katteks; representitud vabastati 2005. aastal maamaksust; Siret Piirile väljastati projekteerimistingimused Veski tn 4 elamu rekonstrueerimiseks.

Suure-Jaani Vallavolikogu 19.01.2005

Kinnitati Sürgavere Põhikooli arengukava aastateks 2005-2007;

kehtestati Suure-Jaani linna, Suure-Jaani, Olustvere ja Vastemõisa valla ajutise ühiskomisjoni põhimäärus;

moodustati Suure-Jaani linna, Suure-Jaani, Olustvere ja Vastemõisa valla ühinemise ettevalmistamiseks ühiskomisjon ja kinnitati komisjoni liikmeteks Jaan Jaska, Maie Käba ja Eha Lillsaar; määrati katastriüksustele sihtotstarbed;

perearsti nimistu moodustamise õiguse andmiseks valiti Suure-Jaani valla volitatud esindajaks konkursi komisjoni Maie Käba ja asendusliikmeks Erkki Lehtinen.

Suure-Jaani Vallavalitsus 06.01.2005

Tauno Kaisile tagastati Pihlaka katastriüksus Tällevere külas;

Aivar Kundlale erastati vaba metsamaa nr 224, Aarniku

katastriüksus Völli ja Arjadi külas, Maarja Lillsaarele vaba metsamaa nr 261, Tarumaa katastriüksus Tällevere külas ja vaba metsamaa nr 255, Salavesi katastriüksus Nuutre külas;

Kalev Allele kuuluva Päraküla laudale määrati teenindamiseks vajaliku maasuurus ja piirid;

Väliotsa kinnistu jagamisel tekkivate uute katastriüksuste nimedeks määrati Väliotsa ja Reegoldi-Kolgioja tee;

Pärnu Teedevalitsusele anti nõusolek jätta riigi omandisse T-24231 Reegoldi-Kolgioja tee;

projekteerimistingimused määrati uue Hüpasaare 15/0,4 kv mastalajaama M50kVA ja 15 kv elektriõhuliini projekti koostamiseks Karjasoo külas;

kasutusluba anti Lahmuse Eriinternaatkoolile kuuluvale võimlale;

kirjalik nõusolek anti Vello Murumetsale Tetsaru talu territooriumile majandushoone ehitamiseks;

otsustati müüa Lõhavere sepiroda alghinnaga 30 000 krooni avalikul kirjalikul enampakkumisel ja moodustati enampakkumise läbiviimiseks 7-liikmeline komisjon;

Suure-Jaani valla 2004. a. eelarves tehiti sisemised muudatused kuluartiklile lõikes;

premeeriti piirkonna ajalehe Leole kojukandel kohusetundlikke „ajalehepoisse“.

21.01.2005

Suure-Jaani valla eelarvesse riigieelarvest laekunud vahenditest määrati toimetule-

kutoetust üksi elavatele isikutele ja perekonnale, kelle kuu netosissetulek on alla kehtestatud toimetulekupiiri, 37 564.- krooni;

kirjalik nõusolek anti Helle Sovale Leola talu territooriumile kahe tiigi ehitamiseks;

Sürgavere Põhikooli hoone II etapi renoveerimiseks korraldatakse riigihanke pakkumismenetlus ja riigihanke eest vastutavaks isikuks määrati Märt Perve;

Maido Jankele anti kasutamiseks Kerme elamus korter nr 3;

munitsipaloomandisse taotletakse Reegoldi spordiväljak, Navesti park I ja Navesti park II katastriüksused;

Olavi Udamile määrati kompensatsioon õigusvastaselt võõrandatud vara eest;

Pärnu Teedevalitsusele anti nõusolek jätta riigi omandisse T-24117 Lembitu Linnuse tee;

anti nõusolek jätta riigi omandisse maatükid M36 ja M269 Võhmassaare külas ja maaüksus 1 Karjasoo külas;

AS Suure-Jaani Ravikeskuse ja OÜ Inselia 2004. a. aastaaruande esitamise tähtaeg Suure-Jaani Vallavalitsusele on 10.03.2005;

kehtestati „Noortetralli“ 2005. a. piletihiinad.

Olustvere Vallavolikogu

Algatati Kuiavere külas asuva Vare maaüksuse 2,5 ha detailplaneering. Planeeringu eesmärgiks on olemasoleva valla üldplaneeringu muutmise Vare maaüksuse 2,5 ha osa, maatulundusmaa sihtotsustarbega maa muutmise määrtööstuse, karjääri-kaevanduse jaoks;

Noorsoo- ja spordiüritustest jaanuaris

4.-6. jaanuaril toimus Ida-Virumaal Jõhvis Noorteühendus ELO talilaager. Meie piirkonda esindasid Olustvere ELO klubi tüdrukud. Lisaks mitmetele toredatele kohtumistele oli programmis palju meelelahutust. Laagri viimasel päeval sõideti üheskoos Tallinna, kus peeti traditsiooniline lasteparlamendi istung riigikogus. Olustvere tüdrukud olid väga tublid ning naasesid heade muljetega.

8. jaanuaril toimus Sürgavere spordihoones piirkonna II GP etapp lauatennis. Parim lauatennisist oli meestest Kalev Sengbusch, teise koha sai Antti Evert ja kolmanda Erki Adamson. Veteranide arvestuses võitis Jüri Talp, naistest Birgit Pajuri, parim tüdruk oli

Merilyn Enders, poistest võitis Renee Karu.

15. jaanuaril osalesid Suure-Jaani valla esindusvõistkonnad Kernus Eesti X Maatalimängude eelturniiril kabes, males ja lauatennis. Suure-Jaani linna esindus pidas korvpallilahi nguid Haapsalus. Väga tihedas konkurentsis jäid finaalkohad seekord saamata, kuigi kõik osalenud andsid endast parima ja esindasid meie piirkonda väärikalt. Suur tänu kõigile!

16. jaanuaril lõpetas esimene grupp täiskasvanutest tennis ehvivilisi kursuse, mille käigus treener Reet Mutso tegi selgeks selle mängu algtoed. Kuna huvi tennisemängu vastu on piirkonnas suur, on esimesed õppetunnid läbitud juba ka teisel grupil. Väga hea meel on selle üle, et tänu tennisel on tee spordisaali leidnud palju õrnema soo esindajaid.

6. ja 20. jaanuaril peeti Sürgavere spordihoones võrkpalli sariturniiri järjekordsed mängud. Seekordne turniir jätkub 3. veebruaril ning parimad selguvad viimase etapil 10. veebruaril. Turniiritabel on paljulubav, sest võitjate osas on kõik veel lahtine. Tulge vaatama - võrkpall on võrattu!

21. jaanuaril toimus Suure-Jaani kultuurimajas piirkonna õpilaste 7. noortetrall. Pidulimestas lisaks noorte endi vahvatele etteastetele külalisesineja, kelleks seekord oli maotantsija Mister X 30-kilose boamaoga. Populaarne üritus ei ole siiski õige koht neile, kes alkoholi tarbida armastavad. On kurb, et politseinikud pidid mõnele noorele protokolliga koostama. Korraldajate sõnum on järgmine - alkoholi tarbivad noored pole peole oodatud!!!

22. jaanuaril osales piirkonna esindusvõistkond

kinnitati Kuiavere külas asuva Vare katastriüksuse detailplaneeringu planeerimise lähteülesanne;

moodustati Suure-Jaani linna, Suure-Jaani, Olustvere ja Vastemõisa valla ühinemise ettevalmistamiseks ühiskomisjon, volitati ühiskomisjoni liikmeteks valla esindajana: Matti Zirk, Are Aua, Arnold Pastak

Kuulati Suure-Jaani linna, Suure-Jaani, Olustvere ja Vastemõisa valla ajutise ühiskomisjoni põhimääruse eelnõud;

2005. aasta eelarve esimene lugemine.

Olustvere Vallavalitsus

Olustvere valla eelarvesse laekunud vahenditest määrati toimetulekutoetust 50 055.- krooni üksi elavatele isikutele ja perekonnale, kelle kuu netosissetulek on alla kehtestatud toimetulekupiiri;

määrati Elion AS uue Ülde-Tääksi magistraalkaabli side-liini projekteerimiseks vajalikud projekteerimistingimused;

kinnitati maakasutuste andmine, muutmise, lõpetamine ja maksustamishindade määramine seisuga 31.12.2004 kuni 31.03.2005;

anti nõusolek maa ostueesõigusega erastamiseks Peeter Riinerile Saviaugu mü. 14,47 ha Kuhjavere külas;

kinnitati võõrandatud maa maksumuse ja kompensatsiooni määramine Siirje Põdrale, Rein Kuikile, Elmo Vainolale, Asta Salmile;

määrati katastriüksuste nimed Torro Väike ja Torro Mets (Võivaku külas) ja Ülde Sigala (Ülde külas)

Tallinnas Eesti meistrivõistlustel lauatennis. Kolmandas liigas saavutati 5. koht. Võistkonnas mängivad Antti Evert, Risto Roman, Erki Adamson, Kalev Sengbusch ja Reino Rass.

29. jaanuaril toimus Sürgavere spordihoones IV Juhan Aidaku mälestusturniir kabes. Osavõtjaid oli rohkelt ning korraldus igati lade. Suurim tänu ürituse peakohtunikule Hugo Hommikule! Turniiri tulemused olid järgmised: meeste arvestuses võitis Vello Luht, naistest Elvi Liblik, parim poiss oli Alo Nikkinen, tüdrukutest Kati Rannamees.

29. jaanuaril osales piirkonna vanemate poiste esindusvõistkond Rõuges saaljalgpalliturniiril, kus saavutati igati tubli 4. koht. Täna me südi mängu eest kõiki poisse ja nende treenerit Sergei Vassiljeviti.

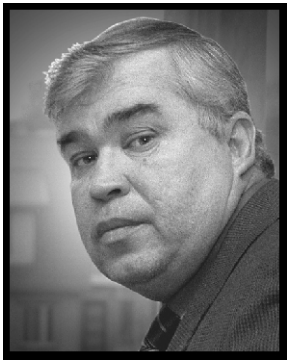
Mati Adamson

Erika Kundla valiti 22. jaanuaril Viljandi Maakonna Pensionäride Ühenduse Aasta Memmeks.

Maakonnavaorus võisteldi enesetutvustamises, luuletamises, vanasõnade tundmises, kartulikooremises, kudemises, lipsusõlme tegemises ja kingituse pakkimises.

In memoriam

REIN VALDMAA

**30.08.1952 -
29.01.2005**

Ärge kurvastage, et lahkusin-
rõõmustage, et olin.

29. jaanuari pealelõunal lahkus meie hulgast Suure-Jaani linnapea Rein Valdmaa. Rein sündis 30. augustil 1952. aastal veterinaararsti

ja õpetaja peres Suure-Jaanis. 1970. aastal lõpetas ta samas keskkooli. Järgnesid sõjaväeteenistus ja agromelioraatori kutse omandamine Kehtna Nädissovhoos- tehnikumis. 1976.-1986. aastal töötas Rein Valdmaa Paala kolhoosis, algul metsa- tehniku ja hiljem aseesime- hena, seejärel kuni 1994. aastani Viljandi Autobussi- ja Taksopargi Suure-Jaani fi- liaali juhatajana ning kuni aastani 1997 ME Transport juhatajana. Alates 1997. aastast oli ta AS Teskatel toot- misdirektor ja aastast 1998 samaaegselt ka füüsilisest isikust ettevõtja.

Rein Valdmaa oli 1990-1993 ja 1999-2002 Suure- Jaani Linnavolikogu liige ning alates 7. novembrist 2002 Suure-Jaani linnapea. Linnapeana töötatud ajast on märkimisväärsemad ettevõt- mised kolme omavalitsuse ühise ehitus- ja planeerimis- osakonna loomine, rohkem kui nelikümmend aastat oo-

datud gümnaasiumi juurde- ehituse käivitamine ning nel- ja omavalitsuse ühinemiseks haldusteritoriaalsete korral- duse muutmise algatamine. Aga ka õpilastega koos teoks tehtud projektid „Pingid lin- na“ ja „Prügikastid linna“.

Kõige rohkem sobib Reinu iseloomustamiseks sõnapaar „ette võtja“. Alati oli tal kus- kil midagi teoksil, harvad olid need hetked, kui teda võis töölauda tagant leida. Rein ei varjanud, et kõige vähem sal- lis ta tuimi ja sädemeta inime- si. Temal endal oli alati teoks- olevale lisaks mitmeid plaane ja mõtteid varuks. Ta oli mak- simalist - kõik pidi parim ole- ma.

Suure-Jaanis jäävad Reinu tegemisi meenutama perele ehitatud kodu ja keslinna ilmet oluliselt kujundav koh- vik „Arturi Juures“.

Rein oli Rahvusvahelise Artur Kapp'i Ühingu ja kalas- tuskubi „Suure-Jaani Säge“ liige.

Vaatamata suurele töökoor- musele jagus Reinul aega ka vanaisa kohustuste täitmi- seks. Kahjuks jäi tema aeg lastelastele mäletamise jaoks liiga lühikeseks.

Töörõõmu ja kordamineku- te kõrval jagus muresidki: pooleli jäi lahenduse otsimi- ne Suure-Jaani Gümnaasiumi juurdeehituse rahastami- seks. Suur töö ootas lähemal paaril kuul ees ühiskomisjoni liikmena piirkonna rahvale omavalitsuste ühinemise vajadust selgitades.

Eriti keerulistel aegadel armastab Rein metsas käia. Aja maha võtta ja sügiseti seeni korjata. Tagasi tuli ta alati pi- sut selgemate mõtete ja täis korvidega. Vahel oli muresid nii palju, et ta korjatud seeni ise enam sisse teha ei jõud- nudki. Nüüdki ütles ta, et ega poleks küll vaja, aga metsas puude tegemine on tore vaheldus igapäeva närvilisevõit- tu askeldustele. Ja kuigi ta kunagi ei kurtnud, jääb kõla- ma viimasel tööpäeval muu

jutu sees poetatud lubadus, et kui juurdeehitus valmis ja ühinemisprotsessi kiireimad ajad möödas, siis ta läheb arsti juurde. Paraku oli aga juba hilja.

Kolleegidele jääb Rein meelde kui pidevalt tegutsev, organiseeriv, uusi plaane te- gev, hea jutustamisoskusega, lõbus, oma pere eest hoolt kandev inimene. Ikka püüdis ta mingi lahenduse leida, kui keegi abi palus või kui ta nägi kuskil midagi, mis paranda- mist ootas. Aastate jooksul oli Rein endasse kogunud hulga oskusi ja talupoeglikku tarkust. Rein oli rahvamees.

Rein Valdmaad jäävad leina- ma abikaasa, lapsed, lapse- lapsed, lähedased, kolleegid ja väga paljud Suure-Jaani inimesed.

**Kolleegide ja sõprade nimel
Leili Kuusk**

Rein Valdmaaa põrm sängi- tati 4. veebruaril Suure-Jaani kalmistu mulda.

E- Maksuametis saab tulusid deklareerida alates 15. veebruarist

Taas on käes aasta algus, mil paljudel meil tuleb mõel- da 2004. aasta tulude dekla- reerimise peale. Järgnevalt on lühidalt toodud üldinfo, mida on oluline teada kõikidel, kes tuludeklaratsiooni esitavad.

Tuludeklaratsiooni 2004. aasta tulude kohta saab pabe- ril esitada kõikides Maksu- ja Tolliameti piirkondlikes teen- indusbüroodes. E-maksu- ameti kaudu on tuludeklaratsioone võimalik esitada alates 15. veebruarist. E-maksu- ameti on sel aastal lisaks eestikeelsele tuludeklaratsio- onile ka tuludeklaratsiooni venekeelne vorm ja abi- tekstid.

Tööandjad ja teised välja- maksete tegijad ning asutused, kellele tehtud kulutusi võib maksumaksja oma tulu- dest maha arvata (koolitaja- d, pangad, kindlustusseltsid, ametiühingud jne), peavad 1. veebruariks maksuhal-

durile esitama info maksu- maksjate poolt tehtud kulu- tuste ning neile tehtud välja- maksete kohta. Maksu- ja Tolliamet kannab need and- med eeltäidetud tuludeklaratsio- onidele.

Eeltäidetud deklaratsiooni saab e-maksuameti kaudu esitada ning teenindusbü- roost väljatrükina alates 15. veebruarist.

Kuna eeltäidetud tuludekla- ratsioonide kasutamine täh- endab kiiremat ja lihtsamat deklareerimist, tuludeklaratsio- onide sisestamist ning kontrollimist, soovime ooda- data deklaratsiooni esitami- sega kuni 15. veebruarini.

E-maksuameti kaudu tulu- deklaratsiooni esitanutele hakkab Maksu- ja Tolliamet tulumaksu tagastama alates 21. veebruarist. Paberdeklaratsiooni esitanud klientidele tagastatakse tulumaks hiljemalt 1. juuliks või 1. ok- toobriks 2005.

Tuludeklaratsiooni ei pea esitama isikud, kes on kal- endriaasta jooksul saanud maksustatavat tulu ainult töölepingu alusel või avalikus teenistuses töötamisest, te-

gutsemisest juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmena ning ajutise töövõim- etuse hüvitisest, kui nendel- del väljamaksetelt on tulu- maks kinni peetud tulumak- suseaduses ettenähtud sum- mas; samuti isikud, kel puud- dus maksu stami speri oodil maksustatav tulu või kelle maksustamisperioidil saad- dud tulu kokku ei ületanud maksuvaba tulu (16 800 krooni).

Kui maksumaksjal tulude deklareerimise kohustust ei ole, kuid soovitakse kasutada maksusoodustust, st. on ta- sutud koolituskulud, elu- asemelaenu intresse vm, siis tuleb enamakstud tulumak- su tagasisaamiseks tuludekla- ratsioon esitada.

Tuludeklaratsiooni peavad igal juhul esitama füüsilisest isikust ettevõtjad ja isikud, kes omasid maksustamispe- rioidil madala maksumäära- ga territooriumil asuva juriidilise isiku aktsiaid, osasid, hääli või õigust juriidilise isiku kasumile (off-shore firma- de omanikud).

Alates sellest aastast peavad tuludeklaratsiooni esita- ma ka isikud, kes on saanud

Eestis mittemaksustatavat, kuid välismaal maksustami- sele kuuluvat tulu (palgatulu, töövõtu- vm võlaõigusliku lepingu alusel maksustatavat töö- või teenustasu) ja juha- tuse liikme tasu; samuti isikud, kes on saanud maksu- vabu dividende välismaa juriidilisel isikult, kui välis- maal on nende maksamise alu- seks olevat kasumiosalt tulu- maks makstud või dividen- dil on tulumaks välisriigis kinni peetud.

2004. a saadud tulust võib maha arvata maksuvaba tulu 16 800 krooni. Kolme või enama lapse korral saab üks lapsevanem, hooldaja või eestkostja maha arvata täien- dava maksuvaba tulu 16 800 krooni iga kuni 17 aasta vanuse lapse kohta, alates kolmandast lapsest. Peamised mahaarvamised tulust on: eluasemelaenu intressid, koolituskulud ja õppelaenu intressid, pensionikindlustusmaksed ning pensionifon- di osakute soetamiseks makstud summad, seaduses nimetatud isikutele tehtud kingitused ja annetused ning makstud ametiühingu sisse- astumis- ja liikmemaksud, re-

sidendist füüsilisele isikule makstud elatis (kui see kuu- lub maksustamisele kui elatis, mida füüsiline isik saab kohtuotsuse, kohtumääruse- ga kinnitatud kokkuleppe või pooltevahelise notariaalselt kinnitatud kokkuleppe alu- sel).

Ka lasteaiatasu on kulu, mille pealt on võimalik tulu- maksu tagasi saada. Toidura- ha ei ole koolituskulu ning seda tulust maha arvata ei saa.

Tähele tuleb panna seda, et tulust saab mahaarvamisi teha ainult siis, kui aasta jook- sul on saadud maksustatavat tulu. Koolituskulude maha- arvamisi saab deklareerida ainult koolituskulu eest tasu- nud isik. Oppealaenu intres- se saab oma tulust maha ar- vata neid tasunud isik või tema residentidest vanem.

Infot ja abi saab Maksu- ja Tolliameti piirkondlike mak- sukeskuste teenindusbüroo- dest ja infotelefonilt 1811, mis töötab argipäeviti kuni 14. veebruarini 8.00-18.00 ja alates 15. veebruarist kuni 31. märtsini kella 7.00-21.00.

Liis Plakk

Kogumisvõistlus „Naisena ülikoolis“

Eesti Rahva Muuseum kuulutab välja kogu- misvõistluse „Naisena üli- koolis“, kuhu on oodatud naisüliõpilaste mälestused

ja fotod oma õpinguajast.

Antud võistluse eesmärk on materjali kogumine näituse „Kuue samba kutse. Naisena Tartu Ülikoolis.“ tarvis (ava- takse 27. oktoobril 2005 Eesti Rahva Muuseumis).

Isiklikud meenutused võib kirjutada vabas vormis või

kasutada abimaterjalina kü- simustikku, mille leiab Eesti Rahva Muuseumi kodulehelt aadressil www.erm.ee. Oo- datud on isiklikust aspektist lähtuvad meenutused õppe- töö, elamistingimuste, vaba aja veetmise ja muudel üliõpi- laselu puudutavatel teema- del. Mida põhjalikumalt ja

emotsionaalsemalt üliõpilas- aega meenutatakse, seda väärtuslikum on materjal muuseumi jaoks.

Kaastõid ootame 30. aprili- loks aadressile: „Naised üli- koolis“, Eesti Rahva Muu- seum, Veski 32, Tartu 51014 või e-postiga: riina@erm.ee. Parimaid osalejaid ootavad

auhindad.

Tekkkivatele küsimuste- le vastavad Riina Reinvelt (tel 742 1183, e-post: riina@erm.ee) ja Kristel Rattus (tel 742 1279, e-post: kristel@erm.ee).

Agnes Aljas

Eesti Rahva Muuseum

Terviseteemaline albumikonkurss

Walmark Terviseklubi poolt korraldatud üle-eestilisele terviseteemalisele albumi- konkurssile „Tervis on loodu- se kalleim kink“ laekus 79 albumit, mis on koostatud 1.-4. klassi õpilaste poolt ja ka- jastavad nende nägemust ter- vislikust toitumisest, karas-

tami sest, üldhügieenis- t, sportimise vajalikkusest jms.

Albumite sisuks olid joo- nistused, uuringud, inter- vjuud, lisaks rohked illustratsio- onid ja fotod.

Võitjaid ootab päev Pärnu Veekeskuses ja rohkesti ülla- tusauhindu.

Võitjad selgitati kahes vanuserühmas - 1.-2. klass ja 3.-4. klass, samuti anti välja

eripreemiaid ja autasustati parimate tööde juhendajaid.

3.-4. klassi arvestuses

II koht - Suure-Jaani Gümnaasiumi 3 klass, juhendaja Reeda Sadam

Walmark Terviseklubi au- kirja pälvistid:

Suure-Jaani Gümnaasiumi 1. klass, juhendaja Ülde Piir
Suure-Jaani Gümnaasiumi

4. b klass, juhendaja Kersti Vendelin

Walmark Terviseklubi au- kirja pälvist Suure-Jaani Gümnaasiumi 3. klassi ju- hendaja Reeda Sadam

Ülevaade albumikonkurssist ja fotod on saadaval aadressil www.remedex.ee

Anneli Teppo

Walmark Terviseklubi projektijuht

Paala Rahvamaja veebruaris

Kuu I pool näitus sarjast „Meie naiste käsitöid“, „Õie- Maie tööd“
Kuu II pool näitus „Unustatud ja vähetuntud käsitöötajaid“
23.02 kell 19.00
Velly Joonase monoetendus

Õpetaja Anne-Mall Paelal on juubel

Anne-Mall Pael sündis 3. veebruaril 1935. aastal Pärnus. Suure-Jaani asus ta elama 1957. aastal. Anne-Mall on lõpetanud Haapsalu Pedagoogilise Kooli (1954), seejärel Tartu Ülikooli keha- ja kultuuri- (1960) ja psühholoogiaosakonna (1974). Juba vanemas eas õppis ta juurde inglise keelt ja omandas ka arvuti kasutamise oskuse. Anne-Mall töötas Suure-Jaani Gümnaasiumis ühtejärge 43 aastat, olles paljudele poistele ja tüdrukutele ESIMISEKS ÕPETAJAKS.

Esimene õpetaja on lapse elus väga tähtis, sest just algklassides õpitakse selgeks lugemine, kirjutamine, arvutamine ja teised eluks vajaminevad aabitsatõed. Anne-Mall tegi oma tööd suure pühendumusega. Tema kunagised õpilased mäletavad oma

esimest õpetajat kui väga õiglast, nõudlikku, korrektset, sportlikku ja autoriteetset isikut. Oma lastega tegi ta rahva- ja peotantsu, käis matkamas, viis teatrisse. Lapsed mäletavad ka tema kaunist käekirja ja kiirkirja harjutusi.

“Tema klassi õpilastel oli raudselt kõige ilusamad käekirjad (tol ajal oli kirjatehnika eraldi aine!) ja viisakad olid nad ka,” meenutab kauaaegne kolleeg Ene Männik.

Kolleegid nimetavad veel Anne-Malle täpsust, järjekindlust, suurt õpihimu, oskust iseenda üle nalja heita, vaimsust, aktiivset eluviisi.

Oma hobidest jutustab Anne-Mall nii: “Lugemiskirg on mind saatnud läbi elu. Lapsepõlves armastasin ka joonistada, hiljem pildistada. Tõeliselt hästi tundsin end looduses rännates. Läbi terve elu olen tantsinud. Tantsin siiani. Meil on väike ühelaadne grupp, käime kord nädalas koos seltskonnatantsu tegemas.”

Kui lisada veel iluaia kujundamise, ristsõnade lahendamise, tunnid arvuti taga, siis jääb üle ainult teda imetleda. Anne-Mall on suurepärase näide inimesest, kes ei tunne kunagi igavust, sest tal on nii palju huviseid ja harrastusi.

Soovime oma kauaaegsele kolleegile head tervist ja elurõõmu veel paljudeks aastateks!

Helle Saluveer

Suure-Jaani lionsid ootavad ettepanekuid

Igal aastal on LC Suure-Jaani korraldanud tuluõhtu, mille sissetulekuga toetatakse mõnd üritust, organisatsiooni või isikut. Eelmisel kevadel oli selleks Suure-Jaani Gümnaasiumi Puhkpillior-

kester, kes sõitis Pola festivalile. Nüüd ootame kuni 15. märtsini Suure-Jaani linna- või vallavalitsusse ettepanekuid ja taotlusi, et otsustada, keda sel aastal toetada.

Samas on teretulnud ka ettepanekud, keda inimesed soovivad tuluõhtul piirkonna esinejatest näha-kuulda.

Indrek Ebber

Kuidas läheb

14. jaanuaril käisid Suure-Jaani-Olustvere-Vastemõisa ühinemisläbirääkimiste seisuga tutvumas endised maavalitsuse juhid - praegused Riigikogu liige Helir-Valdor Seeder ja Viljandimaa Arenduskeskuse juhataja Urmas Tuuleveski. Kokkusaamise initsiaatoriks oli SA Viljandimaa Arenduskeskus, kelle missiooniks on „professionaalsete tugiteenustega toetada era- ja avaliku sektori organisatsioonide ja üksikisikute arendustegevust, tõsta piirkonna konkurentsivõimet“.

Arutleti, millised on piirkonna tugevused, mida tuleks arendada ja millised on need objektid, mille olemasolu ja säilitamine on piirkonnale kõige tähtsam, mis annab meile konkurentsivõime. Kõlama jäi kolm märksõna: g ü m n a a s i u m, Olustvere mõisakompleks ja Soomaa. Urmas Tuuleveski tões, et Suure-Jaani Gümnaasiumisse tehtud investeringud ja selle nimel võetud

riskid on koolile loonud baasi, mis võimaldab siin välja kujundada maakonna tugevuselt teise gümnaasiumi omava piirkonna (Viljandi järel). Just konkurentsivõimelise gümnaasiumihariduse kestmajäämises nähti võimalust kogu piirkonnal kesta jääda. Gümnaasium on sellest lähtuvalt endiste maakonnajuhtide arvates piirkonna kõige suurem ühine huvi.

Milliste näitajatega mõõta arengut? Üks lihtsamaid ja olulisemaid näitajaid on elanike arv - piirkond on arenev ja konkurentsivõimeline, kui inimesed siin elada tahavad.

Ühiselt püüti leida ka neid valupunkte ja muresid, mis inimestel seoses omavalitsuste ühinemisega on. Üksmeelne oldi selle suhtes, et üks põhilisemaid on teadmatust tuleviku suhtes ja sellest tulenevad hirmud. Niipea, kui võimalik, tuleb omavalitsuste juhtidel ühinemislepingu eelnõust tulenevat inimestele tutvustama hakata.

Leili Kuusk

Vanaõues arutati ühinemist

5. jaanuaril said Vanaõues kokku rohkem kui 60 inimest piirkonna neljast omavalitsusest: Suure-Jaani vallast ja linnast ning Olustvere ja Vastemõisa vallast. Kõigi nimetatud omavalitsuste volikogud on nõustunud haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamisega, mis lihtsamalt välja öeldes tähendab, et nad on vastu võtnud otsuse alustada ühinemisläbirääkimisi.

Suure-Jaani vald oli ERKAS-est (Eesti Regionaalne ja Kohaliku Arengu Sihtasutusest) tellinud nelja omavalitsuse kolme viimase aasta eelarvete võrdleva analüüsi. Kokkutulnutele esines konsultant Silva Anspal. Tehtud analüüsiga tutvudes sai selgeks, et paljudel juhtudel ei anna ka elaniku kohta jagatud kulu/tulu võimalust üht või teist eelarve kulu/(tulu)tunnust võrrelda. Raskesti võrreldavaks teeb eelarved kasvõi suhteliselt suur protsent omavahelisi arvlemisi, näiteks Suure-Jaani Gümnaasiumis käivate laste osas. Ebaselgeks jääb paljudel juhtudel seegi, kas

see, et mõni näitaja on elaniku kohta suurem kui naaberomavalitsuses, on tegelikult hea, või hoopis halb. Näiteks, kas on hea, et kulu hooldekudesse paigutatud inimestele elaniku kohta on võimalikult suur? Kindlasti peaks iga vanur, kes ise enam toime ei tule, olema hooldatud, aga samas on eelistatav, kui selistele inimestele suudetakse tagada teenus, mis võimaldab neil võimalikult kaua oma kodus hakkama saada. Sõltuvalt konkreetsetest tingimustest ei pruugi ühesuurune olla ka mitte toime tulevate vanurite suhtarv elanikkonnast. Raske on võrrelda isegi omavalitsuste tulusid - riigilt saadava toetusfondi suurus ei sõltu ainult sellest, kui kõhnuke on kohalike maksu- maksjate rahakott, suur osa lisandub toetusfondile õpetajate palgarahana ja see number sõltub hoopis omavalitsusele kuuluvast koolis õppivate õpilaste arvust.

Eelarvete võrdlemisest olulisem on ilmselt analüüs, millised on omavalitsuste arenguvõimalused eraldi ja milline on tekkiva uue omavalitsuse arengupotentsiaal.

Eelarvete analüüsile lisaks räägiti ühinemisega seotud

tegevustest ja nende kulu-dest ning vaeti poolt- ja vastuargumente. Ühinemisega seotud kulutuste katmiseks eraldab riik tekkinud uuele omavalitsusüksusele ühinemistoetust. Meie piirkonna nelja omavalitsuse ühinemise korral oleks toetuse suurus kuus miljonit krooni. Kui ühinemine toimuks alles 2009. aasta valimiste ajal, siis oleks ühinemistoetuse suuruseks 50% nimetatud summast ehk kolm miljonit krooni.

Mingit selgust pikk tööpäev osavõtnutele ilmselt tõi, sest kui päeva lõpus paluti hääletada, kes veel kohal olevast 47 inimesest on jõudnud järeldusele, et piirkonna huvides on omavalitsuste ühinemine, tõusis 29 kätt. Paljud jäid ilmselt konkreetsemad ühinemislepingu kokkuleppeid ootama, et oma otsust teha, sest küsimusele, kes on täiesti põhimõtteliselt ühinemise vastu, vastuseks ühtegi kätt eitõstetud.

Järgmiseks sammuks ongi volikogude poolt esindajate valimine ühiskomisjoni ja ühinemislepingu väljatöötamine ning selle tutvustamine piirkonna elanikele.

Leili Kuusk

Vanaõue saal mahutas vaevu kõiki nelja omavalitsuse huvilisi.

Tähelepanu - rahvakoosolekud!

Jaanuarikuus toimunud Suure-Jaani linna ning Suure-Jaani, Olustvere ja Vastemõisa valdade volikogude istungitel otsustati moodustada ühinemise ettevalmistamiseks ajutine ühiskomisjon, kinnitati ühiskomisjoni põhimäärus ja nimetati ühiskomisjoni liikmed.

Suure-Jaani linna esindajateks valiti linnapea Rein Valdmaa, linnavolikogu esimees Ülo Kõst ja linnavolikogu liige Priit Toobal;

Suure-Jaani valla esindajateks valiti vallavanem Maie Käba, vallavolikogu esimees Jaan Jaska ja vallavolikogu liige Eha Lillsaar;

Olustvere valla esindajateks valiti vallavanem Are Aua, vallavolikogu esimees Arnold Pastak ja vallavoli-

kogu liige Matti Zirk;

Vastemõisa valla esindajateks valiti vallavanem Lembit Kruuse, vallavolikogu esimees Andres Vinni ja vallavolikogu liige Rünno Johanson.

28. jaanuaril, kui toimus ühiskomisjoni esimene istung valis komisjon esimeheks Lembit Kruuse. Aseesimeesteks on Are Aua, Maie Käba ja Rein Valdmaa.

Rahva arvamuse teadasaamiseks on volikogud otsustanud läbi viia rahvakoosolekud.

Rahvakoosolekute toimumise ajad:

E 7. märtsil kell 17.00 Tääksi Põhikoolis

E 7. märtsil kell 19.00 Kuhjare külas

K 9. märtsil kell 17.00 Vastemõisa Rahvamajas

N 10. märtsil kell 17.00 Olustvere lossis

E 14. märtsil kell 17.00

Vanaõue puhkebaasis

T 15. märtsil kell 17.00 Paala Rahvamajas

K 16. märtsil kell 17.00 Suure-Jaani Kultuurimajas (linna ja linna ümbruse rahvale)

N 17. märtsil kell 17.00 Sürgavere Põhikoolis

Kõik on oodatud oma arvamust avaldama!

Rahvakoosolekute ajaks peaks olema lugejateni jõudnud ka märtsikuu „Leole“, kus tutvustame ühinemislepingu eelnõud.

NB:

Kui Teil on omavalitsuste võimaliku ühinemisega seoses mõni küsimus, ootame seda hiljemalt 17. veebruariks toimetusse (Lembitu pst 42, Suure-Jaani). Püüame Teid huvitavale omavalitsusjuhtidelt või spetsialistidelt vastused saada.

„Mul on Teile üks küsimus.“

„Ei, ei, ei! Mina küll ei ole nõus, et te mu jutu lehte panete.“ „Mina ei ole üldse sobiv inimene. Sellele küsimusele peaks vastama mõni hoopis erapooletu inimene.“ „Kui teeks seekord ikkagi nii, et te mu ennist saadetud vastust ei avalda.“ „Võib-olla ikka keegi teine.“ „Fotot? Ei pilti küll mitte mingil juhul!“

Sellist juttu kuulen nii mõnigi kord, kui palun vastata Kuu küsimusele. Eriti siis, kui teema on raskem talvise lindude söötmisest või pühade-

munade värvimise tavadest. On juhtunud, et küsitletavat haaras lausa paanika.

Kas peljatakse oma arvamust avaldada? Küllap vist. Ei või ju tõesti teada, kas see ikka kõigile meeldib.

Tänuväärased vastajad on lapsed. Nemad ei mõtle veel sellele, mida naabrinaine või ülemus või küla mehed nende arvamusest arvavad. Nemad on rõõmsad, kui miski rõõmu teeb ja kurvad, kui miski kurvastab.

Lugeja avab aga värske lehe ja küsib „Miks just nende inimeste käest kü-

siti?“ Mõtleb ta sellel hetkel: „Aga kas mina oleksin tahtnud antud teemal avalikult oma arvamust avaldada - koos fotoga?“

Sellelgi kuul sain oma küsimusele „Kas kardate, et Teie igapäevaelus läheb midagi halvemaks, juhul kui plaanitav omavalitsuste ühinemine teoks saab?“ mitmel korral ülikiire vastuse „Minul ei muutu mitte midagi“. „Aga kas paneksite selle kenasti kirja ja liksaksite võimalusel mõne põhjenduse? Tahame vastuse avaldada rubriigis „Kuu küsimus.“ „Ei“. Ja siis

järgnes juba mõni eespool toodud põhjendustest - „olen asjaga seotud, minu vastus ei sobi“ või vastupidi „mina ei ole selle asjaga üldse seotud“, kuidas just vaja oli. Mõnel korral öeldi ka otse: „Sellele küsimusele ma ei vasta.“

Suur tänu neile, kes midagi arvavad ja kes seda ka teistega on nõus jagama.

Aitäh tublidele abilistele! „Ma ei oleks kunagi arvanud, et see töö nii raske on“, ütles üks neist.

Leili Kuusk

KUU KÜSIMUS**Kas kardate, et Teie (igapäeva)elus läheb midagi halvemaks, juhul kui plaanitav omavalitsuste ühinemine teoks saab?****Aivar Kundla**
Taluperemees

Ju hul, kui Suure-Jaani linn ja ümberkaudsed vallad ühinevad, siis minule sellega midagi negatiivset ei kaasneta. Elan

Suure-Jaani lähedal, kohalik omavalitsus jääb ikka sinna, kus ennegi. Arvan, et paremaks muutub info levik kogu piirkonna kohta. Mõtlen informatsiooni, mida saab vallavalitsusest ja kohalikust vallalehest.

Arvi Sarjas
Kiirabi tehnik

Halvemaks läheb see, et ääremaa jääb veel rohkem ääremaaks. Meie kanti on siiani vähe raha paigutatud, suures vallas võib tähelepanu veel vähemaks jääda.

tud. Ei tea, kas see ka tulevikus nii on, kui masin kaugemale jääb.

Leili Kuusk
Abilinnapea

Minu igapäevaelus - ja võimalik, et eluski - toob omavalitsuste ühinemine kindlasti kaasa olulisi muudatusi. Kaob ametikoht (ja omavalitsuski) millel (kus) töötan.

Samas olen optimist ja loodan, et Tartu Ülikoolis omandatud haridus ning paarikümne aasta jooksul saadud töökogemused-oskused võimaldavad mul ka edaspidi huvitavat tööd leida. Üsna raske on ilma välise „sunnita“ teha otsust oma elu oluliselt muuta, stampide ja liigselt mugavaks muutumise vastu aitab aga uus töökoht väga hästi.

Omavalitsustes töötatud aja jooksul olen jõudnud järeldusele, et haldussuutmatust ei ole ainult moodne sõnakõlks. Mitme valdkonna vahel end „tükeldavad“ ametnikud ei suuda paraku pädevuses võistelda nendega, kes on kitsamalt spetsialiseerunud. Ka minu töös on kahjuks ette tulnud, et ei jõua kõigesse piisavalt süveneda. Kui nelja omavalitsuse ühinemine teoks saab, ootab uude omavalitsusse tööle jäävaid ametnikke minu arvates ees vähemalt kaks väga rasket tööaastat, sest ühistele põhimõtetele ülemineku kõrgis eluvaldkondades ja allasutustes ning uue tegusa töökollektiivi kujundamine ei ole ülesanded kergete killast.

Lembit Meel
Töötaja

Kaebama peab kaugemale minema. Praegu on mul näiteks mure: polett on tühi. Kaupluses juhatajat ei ole, ei saa talle ka kaevata. Külavanem ei saa samuti aidata. Meie jääme esindajatest järjest kaugemale.

Vallamajas käin iga kuu, maksan vee eest. Vee raha korjatakse ka kohapeal, aga seda ainult üks kord kuus pool tundi. Mul ei ole sel ajal raha, pean minema vallamajja maksma.

Agu Treial

RMK spetsialist
Sellele küsimusele olen palju kordi mõelnud. Aimla on praegu valla suhtes ääremaa ja uue valla suhtes oleme nii või naa ääremaa. Kas see

on halb või hea, on raske öelda. Loodan, et kõik läheb ikka paremaks.

Olen mõelnud ka sellele, et kuidas tulevikus ääremaa probleemidesse suhtutakse, näiteks teede lahtiajamine talvel.

Imbi Suurpere ja**Elle Jänes**

Sürgavere Põhikooli algklasside õpetajad

Igal ajal on plussid ja miinused. Mõned plussid läbi meie silmade vaadatuna.

Kool asub laste kodule lähedal. Koik lapsed saavad tasuta lõunasöögi. Lastel on võimalik kohapeal osaleda erinevate huviringide tegevuses. Mitmekülgset tegevust leitakse lastele suvelaagrites. Peale selle toetab Suure-Jaani Vallavalitsus neid lapsi, kes käivad Viljandis huviringides. Lisaks spordi- ja huvialaringidele tegutseb Noortekeskus.

Kas need head asjad jääksid alles ka pärast ühinemist, seda on väga raske öelda.

Kalle Jaaniste
Muuseumi töötaja
Loodan, et minu kui vallaelaniku igapäevane elu ei halvene seoses valdade ühinemisega.

Vahendasid Romeo Mukk, Priit Toobal, Jaan Jaska, Külliki Lohu ja Leili Kuusk

Tiiu Kotsar
Postkontori juhataja

Ei, ma ei karda omavalitsuste ühinemist. Kui sellel on kindlasti mitu külge. Ühelt poolt on suurem omavalitsus kindlasti parem, kuna finantseeringud saab jaotada paremini, läbimõeldult. Raha läheb sinna, kus kõige rohkem tarvis. Samas aga on suhteliselt lähedal olemas kõik, mida mugavaks ja mõnusaks eksisteerimiseks tarvis on. Kui inimesi on rohkem, siis on rohkem ka võimalusi. Meid kuulatakse rohkem, kuna me oleme suuremad. See on nagu Euroopa Liit, kus Saksamaad, Hispaaniat ja Prantsusmaad kuulatakse rohkem.

Teise külje pealt aga muutub omavalitsuse pindala väga suureks ja ühest otsast teise jõudmine võtab palju aega ning ka vahendeid. Praegugi on Olustvere keskusest näiteks Kuhjaverre sõit piisavalt pikk. Tegelikult aga on kõik ainult korraldamise ja organiseerimise küsimus.

Arvan, et minu ja minu perekonna elu ei lähe sellest halvemaks. Optimistina loodan, et läheb paremaks.

Enn Konrad
Metsnik

Perifeerias ei ole midagi halvemaks minna.

Heldur Kraaner

Haldusjuht
Alles see oli, kui meid suunati sellele teele, et õigem on elu edasi viia väiksemate üksustena. Lõhuti kolhoose ja suuremaid omavalitsusi. Nüüd aga leitakse, et õigem on siiski ühineda. Sestap puudub kindel tunne ning ei oska eriti midagi paremat oodata. Küllap on praegune hetkeseis selline, et teatud osas on ühinemine vajalik.

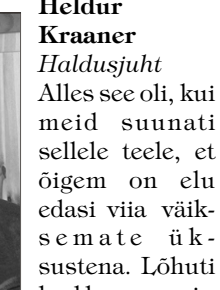
Minu elus vist ei muutu ühinemise puhul eriti midagi, sest töötan aktsiaseltsis Eerung haldusjuhina ja tegetseada tuleb märksa laiemas mastaabis kui vald. Olgu ta siis suur või väike.

Vaiki Reiner

Taluperenaine, rahvatantsuõpetaja
Midagi ei lähe halvemaks. Talupidamist omavalitsuste ühinemine ei puuduta. Loodan, et asi läheb ikka paremuse poole.

Mare Lemming
Kodune

Arvan, et midagi ei lähe halvemaks. Ühtsuses peitub jõud. Peaks paremaks minema. Siiani on meil teed talvel hästi lahti lüka-

Mõisapäevadest, mõisatest ja Lahmuse mõisast

Algus „Leole“ 2004. aasta detsembrinumbris

Lahmuse kooli tekkelugu

Eesti talurahva üldisele kirjaoskusele pandi alus XVII sajandi lõppkümnendil Bengt Gottfried Forseliuse algatatud koolivõrguga, mis esialgu oli hõre. Rootsi riigivõim lakkas Liivimaal olemast pärast Riia kapituleerumist 1710. aastal. Kapitulaatsiooniakti põhjal jäi püsima varem kehtinud kiriku ja koolikorraldus. 13. XII 1711 anti tsaari nimel seadus, milles nõuti, et kogudustes, kus nüüdsel ajal ei ole koolmeistrid, neeldinatsed uuesti ametisse pandaks ja talurahva lapsed saadetaks jälle kooli. Samas tehti teatavaks, et neile antaks kõik tarvisminevad raamatud iga lapse jaoks. Üks asi oli seadus ja teine asi tegelik elu... Sojaolukorra, nälja, katku ja rahvaarvu suure vähenemise tõttu läks veel aega, kuni eesti talulastele kõikjal koolid loodi. XVIII sajandi lõ-

puks rajati Liivimaal tähelepanuväärne osa koolivõrgust. Seaduse järgi pidi mõis looma võimalused laste õpetamiseks. Koolitöö kestis mardipäevast lihavõtteni, igas koolis õpetas mõisa poolt ametisse pandud koolmeister. Kooli ülalpidamise kulud kandis mõis. Kiriku eestseisjaid kohustati koolmeistriks ainult neid talupoegi valima, kelle hea lauluhääl - ja oskus. Lapsi ei tohtinud enne koolist lahti lasta, kui lugemine selge ja katekismuse viis peatükki ning palved täiesti peas. Õpiti ka laulmist.

Õpetamise põhieesmärgiks oli tol ajal tulevase koguduseliikme ettevalmistamine pühakirja lugemiseks ja kiriku teenistusest osavõtuks. Esimajoones tegelesid laste teadmiste kontrollimisega pastoriid. Stiimuliks oli leerist läbisaamine, kui teadmistest jäi puudu, tuli teistkordsest leeris käia.

Kaua aegne kooliõpetaja Tõnno Simonlatser (Kooli-Tõnu) kirjutas 1863. aastal, et **Lahmuse mõisakool on tööle hakanud 6. novembril 1848.** Koolis oli alalisi õpilasi tol ajal vähe, sest enamik

lapsi pidi omandama luge- misoskuse kodus ja käis koolis vaid katsumisel. Õpetus kestis mardipäevast jüripäevani.

Tavaline talutare Mähkylas, mis algul oli ruumiline ja lahe, vananes ja muutus kitsaks, sest Lahmuse mõisa koolis hakkasid käima ka Enge mõisa lapsed. Nähtavasti 1880. aastal ehitati Mähkylasse uus koolimaja, kohta mida praegu kutsutakse Kooli.

1863. aastal on õpetatud Eesti Selts saatnud küsitluslehed küla koolmeistritele (fond 2569, nim. 1, s.79). Selle põhjal saame teada, et kool asub Willandi maal, Sure-Jani kihelkonnas, Lahmuse valdas ja koolil on sama nimi mis vallalgi. 1863. aasta talvel oli koolis 3 poissi ja 5 tüdrukut ja peale selle veel 6 last, keda vanemad saatnud. Töö toimub kõik ühes toas. Üldse kokku on neid lapsi, kes koolikatsumisel peavad käima 71, need on vanuses 7 kuni 17 aastani, ja see arv on ikka 70 ja 80 vahel seisnud.

Lapsed põhjuseta koolist ei puudu, kui just haigus kallale

ei tule.

Koolmeistriks on Tõnno õppinud Suure-Jaani kihelkonna juures, oskab ainult eesti keelt (ma keele peäle üksi). On koolmeistri ametis olnud juba 15 aastat, see on kooli asutamise peale. Koolis õpetamisel tal mingit abilist ei ole. Väikesteks huvialadeks olid tal raamatukõitmine ja pitsatite graveerimine. (Olgu öeldud, et Tõnul oli väga ilus käekiri.)

Töötasuks oli Tõnnol 10 vakamaad metsamaa põldu ja heinamaad peab mõni vakamaa rohkem olema, täpselt ta ei tea. Lõpetuseks kirjutas Tõnu, et laste õpetamine on vaevaline ja poolik ja loodab ikka, et paremad ajad tulevad. See vastus OES-si küsitluslehele on dateeritud 29. mai 1863.

Milvi Ruut
Lahmuse kooli õpetaja
Järgneb

Tamme istutamine kooliparki kooli 140. aastapäeva vilistlaste kokkutuleku ajal septembris 1988. Vasakult: õpetaja Hilja Liinsoo, professor Jaan Lepajõe, direktor Laine Tõnisson ja Elmar Kalmus.

FOTO: Erakogust

Germalo Reisidega Islandile, Pariisi ja Peterburgi

2005. aasta pikemad suve- reisid Suure-Jaanist viivad seekord kahte senikäimata paika. Lausa maade ja mere- de taha jääb Islandi saar, kus saavad kokku saaga ja tege- likkus.

Germalo Reiside tutvustav kataloog on iseloomustanud Islandit nii: Omapäraseim paik maailmas, mille karm ilu jääb südamesse kogu eluks.

Hooldajatoetust hakkab maksa kohalik omavalitsus

Käesoleva aasta 1. aprillist hakkab hooldajatoetust määrama ning maksa kohalik omavalitsus.

Selleks, et hooldajatoetust saaksid maksta hakata kohalikud omavalitsused, tunnistab Sotsiaalkindlustus- amet esmalt kehtetuks seni- sed hooldajatoetuse määra- mise otsused. Toetuse maks- mise lõpetamisest teatab amet hooldajatele kaks kuud ette.

Pärast teate saamist tuleb puudega inimesel, tema eest- kostjal või hooldajal pöörduda abi vajava isiku elukoha- järgse kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole. Valla- või linnavalitsus korraldab abivajaja toimetuleku sot- siaalteenuste, -toetuste või muu abi osutamise kaudu.

Alates aprillist võivad hool- dajatoetust saada ka tööil käi- vad inimesed. Ka hakkab hooldaja hooldamise lõpeta- misel võrdselt tööil käinud inimesega saama töötü abira- ha. Endiselt saavad hoolda- jad ravikindlustuse. Hoolda- jatoetust ei maksta raske ja

Islandi saar asub kaugel maailma ääres, Gröönimaa lähedal. Seetõttu võib jääda mulje, nagu viibiks teisel planeedil. Lisaks majesteetli- kele liustikele on seal tulemä- gesid ja geisreid (kuuma- vecallikaid), mistõttu kutsu- takse seda saart ka jää ja tule maaks.

Islandi reisil pakutakse klassikalist programmi, mille käigus nelja päeva jooksul näidatakse kõige tähtsamaid ja huvitavamaid vaatamis- väärsusi. Külastatakse Geysiri ja Strokki geisreid, Gullfossi koske, Skogari va-

baõhumuuseumi. Avastatakse Reykjaviki poolsaart ja Sinist Laguuni, kohtutakse haitöötlejaga ja mekitakse hailiha. Enne kojusõitu lõo- gastatakse ujudes kuumas ja tervisele kasulik mineraal- sool- larikkas vees. Majutus on Reykjaviki kesklinna 2- inimese tubades. Reisi muga- vust toonitavad otselennud Tallinn-Keflavik-Tallinn. Reisi hind: 10 550 krooni. Kiiretele tellijatele kuni 15. veebruarini on soodushind 9990 krooni.

Teine reisisuund viib maail- malinna Pariisi. Kes ei tahaks

sügava puudega inimestele.

Praegu saavad hooldajatoe- tust inimesed, keda kohalik omavalitsus on määranud raske või sügava puudega inimese hooldajaks. Neid on Eestis kokku ligi kaud 31 000. Toetuse suuruseks on sõltuvalt hooldatava puu- de raskusastmest kas 240 või 400 krooni kuus. 1. aprillist otsustab KOV toetuse suu- ruse. Selle maksmiseks an- nab riik omavalitsustele üle kogu raha, mis Sotsiaalkind- lustusametil kulus hooldaja- toetuse maksmiseks.

Hooldajatoetuse maksmise korra muutmine teeb abi pa- remini kättesaadavaks ning annab kohalikele omavalit- sustele rohkem võimalusi hoolekande korraldamisel. Omavalitsused on inimesele lähemal ja see aitab neil paremini, efektiivsemalt ja kiiremini hinnata inimese toi- metulekut ning abi vajadust.

Abi vajadused tuleks läbi mõelda

Enne sotsiaaltöötaja poole pöördumist tuleks puudega inimesel endal hinnata oma toimetulekut ning mõelda, millistes tegevustes tal abi vaja läheb. Ja kas tal on konk- reetseid soov, kuidas peaks olema abistamine korralda-

tud. Kaaluda tuleks, kas ja millist kõrvalabi saab anda oma pere. Omavalitsuse poole võib muidugi pöörduda ka üksnes oma abi vajadust kir- jeldades ja oodata lahendus- ettepanekuid sotsiaaltöota- jalt.

Kui taotlus on kohalikele omavalitsusele esitatud, soo- vib sotsiaaltöötaja saada või- malikult palju teavet abivajaja ja tema vajaduste kohta. Sel- leks küsitleb ta inimest, tut- vub tema elutingimustega ja uurib tema lähedaste arva- must. Taolist teabe kogumist ja olukorra analüüsi nimeta- takse hooldusvajaduse hin- damiseks.

Olenevalt sellest, millistes tegevustes puudega inime- ne täpselt abi vajab, võib teda abistada kas hooldaja, hool- dustöötaja (koduteenused), isiklik abistaja või tugisük. Uurida tasub ka kohaliku eri- transpordi abivahendite, näi- teks häiresüsteemide, pime- da juhtkoer ning päevakes- kustes ja teistes hoolekande- asutustes pakutavate teenus- te kohta.

Kuna hoolekande valdkon- nas pole nii palju raha, et vas- tu tulla taotleja kõikidele soo- videle, siis peab sotsiaaltöo- taja hindamistulemuste ana- lüüsimisel arvestama, et pa-

oma silmaga näha Eiffeli tor- ni, jalutada mööda Seine jõe kaldapealset, istuda Montmartre'i kohvikus? Kui soovite tutvuda Pariisi roma- ntikaga, on see reis Teie jaoks! Programmis on kind- lasti ka Pompidou keskus, Louvre'i kunstimuuseum ja väljasõit Prantsuse kuningate kuulsamasse lossi Versaille'sse. Majutus Pariisi kesklinna hotellis. Sõit Finnjet laevaga Tallinn-Rostock-Tallinn ja mugava bussiga. Reisi hind 5990 krooni.

Peterburi reis on viimastel

inimväärse toimetuleku.

Ko h a l i k u o m a v a l i t s u s e poolt pakutav abi on eelkõige kokkuleppe küsimus taotle- jaga ning tulemus peab rahul- dama mõlemad pooli. Kui abi taotleja saab eitava vastuse või ei suudeta kokku leppida, siis võib abivajaja esitada vai- de maavanemale. Maavalitsus- es tutvutakse mõlema poole argumentide ja põhjenduste- ga ning langetatakse otsus.

Kui puudega inimene pole kursis, milliseid toetusi ja sotsiaalteenuseid tema kodu- kohas pakutakse, siis nõus- tab teda sotsiaaltöötaja. Abi võib paluda ka näiteks sar- naste probleemidega inimes- te eneseabigrupi algatamisel.

Sotsiaaltöötaja hindab abi vajadust

Enne sotsiaaltöötaja poole pöördumist on inimese tervislikku seisundit ja toimetu- lekut hinnatud juba nii perar- st ja kui ka arstliku eksper- tiisi komisjon. Sellest aga ei piisa hooldamise kavandami- seks. Kuigi nimetatud komi- sjon määratleb kõrvalabi vaja- duse, puudub neil teave, mille põhjal kavandada inimese toimetuleku parandamist.

Vahel on vaja puudega või eaka inimese tervisliku sei-

suvedel lausa traditsioonili- seks saanud. Küllap oma osa on selles populaarsetel Peterhoffi parkidel ja Katariina palees hiljuti avat- tud Merevaigutal.

Reiside toimumise ajad: Islandi saar 18.-23. juuli; Pariis 28. juuli-3. august; Peterburg 20.-22. mai.

Reiside tellimine ja täpsem informatsioon Suure-Jaani, Välja tänav 7-4, telefon 437 2048. On üks palve kõi- kidele reisivõimelistele - andke oma soovidest varakult teada.

Vello Aleksejev

sundi ja toimetuleku abi ka- vandamisel korrigeerida mitme spetsialisti abi. Selliseid nn raskemaid juhtumeid hindab ja analüüsib rehabilitatsioonikomisjon. Vastava teenuse saamiseks tuleb puudega inimesel endal pöörduda Sot- siaalkindlustusametile poole. Rehabilitatsioonikomisjon töötab välja rehabilitatsioo- niplaanid ning sotsiaaltöota- jal, kelle poole abitaotleja pöördub, on võimalik sellest lähtuda. Eakate hindamist viivad läbi ka vanemate inimese probleemidega hästi kursis olevad geriaatrilise hindamise meeskonnad.

Puudega või eaka inimese enda roll nende hindamiste juures on anda enda kohta võimalikult palju objektiivset ja asjakohast teavet - ainult nii jõuavad spetsialistid soo- vitud hooldus- või rehabilita- siooniplaanini ja abitaotleja sobiva abini.

Kui kohalikud omavalitsus- ed on kehtestanud hooldaja- toetuse määramise korra, peaksid puuetega inimesed huvi tundma, millistel tingi- mustel ja millises suuruses tema kodukohas hoolda- jatoetust makstakse.

Marika Raiski
Sotsiaalministeeriumi
meediaspetsialist

Vabadussõja ausamba püstitamine Suure-Jaanis

Algus „Leole“ 2004. aasta juulinumbris

Eesti muistne vabadusvõitlus

13. sajandil jätkus sakslaste edasitungimine ja ümberasumine itta. See toimus ristisõja vormis.

Võitlus Eesti alistamiseks algas 1208. aastal latgalite ja sakslaste rüüsteretkega Ugandisse. Seal algas maa rüüstamine, külade põletamine ja inimeste tapmine. Ugandi tähtsaim keskus - Otepää linnus - süüdati. Järgnevalt kutsusid ugandlased appi sakalased ja tegid vasturünnaku latgalite maa- le. Retk järgnes retkele ja alguses polnud sakslaste üleolek eriti suur. Ümera lahing 1210. aastal lõppes koguni eestlaste võiduga.

Kõigest sellest ja järgne- nud muistsest vabadusvõit- lusest teame tänu Henriku Liivimaa kroonikale.

Rohkem, kui ühelegi muu- le eesti vanemale pöörab kroonika tähelepanu Sakala vanemale Lembitule (L a m b i t e, L a m b i t o, Lembitu, Lembitus). Kroo- nik on nimetanud teda ka “perfidissimus”, s.o “kõige truudusetumaks” (või: “sa- lakavalamaks”, “ohtliku- maks”, “väga truuduse- tuks” jms.) (Henriku Liivi- maa kroonika 1982: 117) Henrik on maininud teda

14 korral, esimest korda seoses Sakala väe 1211. aasta kevade tasuretkega üle Ümera jõe. 1212. aastal hävitas Lembitu juhitud väesalk Sakalas tegutsenud misjonäride salga ja tegi sõ- jakäigu Pihkvasse.

1215. aasta alguses tegid sakslased koos abivägedega suurema sõjakäigu Põhja- Läänemaale, Ridalasse. Sama aasta kevadel ilmus sakslaste ja nende liitlaste vägi Sakalasse. “... jättes seljataha Viljandi linnuse ja rüüstates kogu maa ümber- ringi, kogunevad nad lõ- puks ootamatult Lembitu linnuse juurde, mida kutsu- takse Leole. Eestlased aga, kes olid linnuses, astuvad esimestele tulijatele julgesti vastu ja ajavad neile hirmu peale. Kuid need, kogune- nud ühte, ootavad omade tuleku ära ning järgmisel ja kolmandal päeval linnust rünnates kannavad nad valli kohale kokku puuriida ja panevad tule otsa ja süü- tavad valli, mis oli palkidest ja mullast kokku pandud, ja tuli tõustes järk-järgult, lä- heneb kindlustusele üleval. Siis linnuses olivad, nähes, et tuli hävitab valli, ja kar- tes, et seeläbi linnus vallu- tatakse, lubavad, et nad lin- nuse alt lahkuksid. Sakla- sed aga kinnitavad, et nad ei nõua neilt midagi muud, kui et nad ristitaks ... Risti- takse kõige truudusetum Lembitu koos kõigi teiste- ga, niihästi naiste kui ka laste ja meestega, kes olid linnuses, nad lubavad igä- vese ustavusega ristiisu õi- gustest kinni pidada. Selle

lubaduse murdsid nad siis- ki hiljemini oma äraandlik- kuse riugastega” (Henriku Liivimaa Kroonika 1982: 153-154).

Ristimise ajal tungis vaen- vägi linnusesse ja röövis selle paljaks. Lembitu võeti koos teiste vanematega kaasa, ent nad vabastati pärast poegade pantvangi andmist.

1215. aasta suvel tegid sakslased ja eriti latgalid mitmeid laastavaid rüüste- retki Ugandisse. Sõdida lu- bati seni, kui eestlased nõustuvad ristimisega ja alistuvad või hävitatakse nad täielikult. Ugandlaste olukord oli muutunud lootusetuks, abi polnud kusa- gilt saada, seepärast läkitati saadikud Riiga rahu palu- ma. Sakalased, keda hirmu- tas Ugandi saatuse, sõlmisid rahu ja palusid saata preest- reid ristimist lõpule viima. Ugandi ristimine tekitas suurt pahameelt Pihkvas, sest alles nüüd hakkasid Pihkva ja Novgorod tun- netama sakslastest lähtuvat hädaohtu. Veebruaris 1217 saabus suur venelaste vägi Otepää alla. Nendega liitu- sid saarlased, harjulased ja sakalased. Sakslastele saa- deti küll abi, kuid kolman- dal päeval pärast abiväe ko- halejõudmist algasid läbi- rääkimised. Tehtud rahu põhjal pidid sakslased lah- kuma kogu Eestist. Otepääl saavutatud võitu püüdsid eestlased kohe edasi aren- dada. Novgorodist lubati taas appi tulla.

“Ja eestlased said rõõm- saks ja saatsid üle kogu Eestimaa ja kogusid väga

suure ja tugeva sõjaväe. Ja nad asusid Navesti äärde Sakalas. Nende pealik ning vanem Lembit kutsus kok- ku kõik kõigist maakonda- dest. Ja tulid nende juurde nii ridalased kui harjulased, nii virulased kui revalased, järvalased ja sakalased. Ja neid oli kuustuhat, kes kõik ootasid venelaste kuningate saabumist viisteist päeva Sakalas” (Henriku Liivimaa kroonika 1982: 179).

Kuuldes eestlaste plaani- dest, püüdsid vastased kii- rustada, et ennetada vene- laste saabumist. 3000 vali- tud sõjameest jõudis peagi Sakalasse. Madi sepäeval (21. septembril) 1217. aastal kohtusid väed Viljandist 10-11 kilomeetrit eemal, ar- vatavasti hilisema Risti ka- beli läheduses. Puhkes vi- hane lahing, mis kestis mitu tundi. Lahingu saatuse ot- sustasid sakslased, kes murdsid läbi eestlaste male- va keskosast. Eestlased olid sunnitud taanduma.

“Ja lätlased ajasid neid ta- ga ja tapsid neist paljud ning muud põgenesid. Ja Veko, Roboami vend, tundis Lembitu ära ja ajas teda taga ja tappis ta, võttes ta riided, teised aga, võttes tema pea maha, viisid endaga kaasa Liivimaale” (samas).

Madisepäeva lahing oli eestlastele raskeks kaotu- seks, kuid see ei tähenda- nud veel eestlaste vastupa- nu raugemist.

Lõplikult alistusid eestla- sed 1227. aastal Saaremaal.

Liina Mikkor
Järgneb

OMA- LOOMINGUT

Sada aastat tagasi, täpsemalt 1904. aastal kirjutas Juhan Liiv luuletuse “Eile nägin ma Eestimaad”. Suure- Jaani Gümnaasiumi 6. klass kirjutas samal teemal. Need on siirad mõtted oma kodumaast.

Eile nägin ma Eestimaad,
põldusid ja heinamaad,
oma kallist kodumaad.

Eile nägin ma Eestimaad.

Eile nägin ma Eestimaad,
külateid ja tänavaid,
väikseid linnu, asulaid.

Eile nägin ma Eestimaad.

Eile nägin ma Eestimaad,
väikest riiki põhjamaal.

Eile nägin ma Eestimaad,
oma armast isamaad.

Keijo Salakka

Eile nägin ma Eestimaad,
sõitsin läbi pikad maad.
Nägin kaunist Soomaad,
Saaremaad ja Hiiumaad.

Eile nägin ma Eestimaad.

Tõesti kena on see maa!
Palju järvi, jõgesid,
kahjuks pole mägesid.

Eile nägin ma Eestimaad,
palju, palju metsi, maad,
vihmasadu, vikerkaart.

Armastan ma Eestimaad!

Kristin Sepp

Eile nägin ma Eestimaad,
minu kaunist kodumaad.
Siin on linnad, külad, talud,
Kiisupojad, suured karud.

Eile nägin ma Eestimaad,
minu lapsepõlvemaad,
kus on aasad mängimiseks,
kaunid koolid õppimiseks.

Eile nägin ma Eestimaad,
puhta loodusega maad.
Metsad, lilled, seened, marjad -
kõik nad siin kasvavad.

Eile nägin ma Eestimaad.
Siin on hea mul elada.
Uhke tunne valdab mind
siis kui lehvib Eesti lipp.

Kerttu Olesk

Eile nägin ma Eestimaad,
lumiseid teid ja karjamaad.
Käisin Pärnus, Mulgimaal.
See on kõige kodusem maa.

Eile nägin ma Eestimaad.
Tule ja vaata sina ka!

Siin näed sa muret, rõõmsat meelt
ja seda, kuidas lapsed näitavad keelt.

Eile nägin ma Eestimaad.
Meel muutus rõõmsamaks ka.
See on ju minu sünnimaa.
TULE JA VAATA SINA KA!

Marlen Klettenberg

Eile nägin ma Eestimaad,
Saaremaad ja Läänemaad.
Käisin Vormsis, Raplas ka,
sõitsin läbi Järvamaa.

Eile nägin ma Eestimaad,
õnnelikke lapsi ka,
kes tantsisid ja mängisid,
kõiki laulma kutsusid.

Eile nägin ma Eestimaad.
See on armas isamaa,
kus ma olen kasvanud
ja suureks juba sirgunud.

Heldur Loode

LUGEJA KIRJUTAB

Õnneks jääb otsustajaks vallakodanik

Neli Põhja-Viljandimaa omavalitsust arutavad ühi- nemist. Jutt on Suure- Jaani vallast kui liitumis- kõneluste algatajast (*Ette- paneku algatada haldus- territooriaalse korralduse muutmise tegi Suure-Jaani Linnavolikogu - Toimetus*), Suure-Jaani linnast ning Vastemõisa ja Olustvere vallast. Vastavalt seadusele arvestatakse liitumisel järgmisi asjaolusid:

- ajaloolist põhjendatust;
- mõju elanike elutingi- mustele;
- elanike ühtekuuluvus- tunnet;
- mõju avalike teenuste osutamise kvaliteedile;
- mõju haldussuutlikku- sele;
- mõju demograafilisele si- tuatsioonile;
- mõju transpordi ja kom- munikatsiooni korraldu- sele;
- mõju ettevõtluskorrale;

mõju hariduslikule olu- korrale;

omavalitsusüksuste ter- vikklikkust.

Lisaks nõuab seadus ka elanike arvamuse väljasel- gitamise korraldamist asu- tusüksuste, s.o külade kau- pa (*Külade kaupa arvamuse väljaselgitamine on vajalik juhul, kui ühe haldusüksuse koosseisust teise koosseisu antakse üle osa territoori- umist. Omavalitsuste ühine- misel korraldatakse elanike arvamuse väljaselgitamine igas asjaomases omavalit- susüksuses - Toimetus*).

Aega on vähe, kogemusi napib ja tööd tohutult, see- pärast otsustasid Vanaõue puhkebaasi kogunenud vol- likogu liikmed palgata en- dale appi Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu Siht- asutuse (ERKAS) projek- tijuhi Silva Anspali, kes kandis Vanaõuel ette oma nägemuse ühinemisest.

„Milline tuleb liitvalla struktuur, seda me täna veel ei tea, aga kindlasti pole tarvis nelja vallavanemat, nelja maasekretäri (*valla- sekretäri - Toimetus*) ega nelja maakorraldajat, sest praeguste vallamajade ase- mele tulevad vaid ehk kahe

töötajaga harukontorid või teeninduspunktid. Ja ühine raamatupidamine.

Tuleviku kohta saab rää- kida ainult teatud trendi- dest. Prognoositav on, et ühinemisele järgneb paari- aastane eelarve langus. Ka kaotame ühinemisega pea- raha koefitsiendi arvel umbes 700 000 krooni aastas.”

Vanaõuel ei tõusnud juh- tivaks teemaks Suure-Jaani linna ja Suure-Jaani valla võlad. Aga võinuks tõusta küll. Suure-Jaani linn on võlgu 6 miljonit, mõneti müstiliseks jäänud Suure- Jaani Äriühing (*OÜ Suure- Jaani Hooldus - Toimetus*) 14 miljonit krooni. Võlgade kohta arvas konsulent sedasi:

„Rääkida on mõtet ainult linna 6-miljonilisest lae- nust. Äriühingu laenu me siin ei aruta. Viimane ma- jandab ennast ise, ta ei ole omavalitsusele koormaks. Suure-Jaani koolimaja kuu- lub äriühingule. Kui äri- ühing võlgu maksta ei jõua ja pankrotti läheb, saab koo- limaja omanikuks pank.”

Kui selline tore äriühing meeldib pangale ja maksu- ametile, mis sai vallavo- linikelgi asja vastu olla? Ega

olnudki.

Vanaõuel lepiti kokku, et milleski kokku ei lepita. Peale selle muidugi, et kon- sulent on palgal ja jätkab tööd. Küsimusele, mis juh- tub siis, kui ühinemist siis- ki ei toimu, vastas kon- sulent lakooniliselt:

„Tavakodaniku jaoks, kes korralikult oma makse maksab, ei too mitteühi- nemine kaasa mitte midagi uut.”

Eks ta ole, elu läheb edasi ka siis, kui nimi Olustvere vald Eesti kaardilt kaob. Aga lõplik otsustaja on õnneks siiski rahvas.

Vello Lattik
kirjanik
Viiratsi vald

Küsimus

Kui omavalitsused ühi- nevad, kas siis Suure-Jaani linn kaob?

Suure-Jaani elanik

Ei kao. Suure-Jaani linn muutub vallasiseseks lin- naks, s.t kaob vaid Suure- Jaani linn kui omavalitsus- üksus.

Samuti ei kao kuhugi Olustvere alevik ega Vastemõisaküla.

Iseseisvuspäeva pidulik tähistamine

Suure-Jaanis Lembitu platsil
24. veebruaril kell 12.00
 Peale aktust on linnavalitsuse saalis
 (Lembitu pst 42)
 võimalik näha restaureeritud Oskar Mägi
 Fr. R. Kreutzwaldit kujutavat maali
 „**Kaugel näen kodu kasvamas**“
 ja 1894. aastast säilinud restaureeritud
 Suure-Jaani Laulu- ja Mänguseltsi
 „Ilmatar“
 lõuendile joonistatud **peokuulutust**.
 Aastatetaguseid mälestusi jagavad
 asjaosalised.

**Artur Kapi 127. sünniaastapäeval
28. veebruaril kell 17.30**

Suure-Jaani kalmistul küünalde
 süütamine,
 kell **18.00** esineb heliloojate Kappide
 majamuuseumis professor **Mati Palm**,
 klaveril saadab pr Merike Käver
 Kavas "Kolm Kappi"

**VETERINAARARST
Jaanus Tiirats**

* väike- ja suurloomade
 haiguste ravi ja profülaktika
 * vaktsineerimised
 * kirurgilised operatsioonid
 * konsultatsioonid
 Telefonid 5667 7923, 437 2046
 Suure-Jaani Tallinna tn 23A

Ostan 3 meetriseid küttepuid ja
 kasvavate küttepuudega **raielanke**.
 Sobib ka kraavidel olev küttepuu.
 Tasumine kohe!
 Telefon 5666 6015

Olete oodatud **kaupluses Pärnu10**
E-R 8.30-17.30
L 9-15

**AUTOKAUBAD, ÕLID, REHVID
 JA PALJU MUUD.**

Liikluskindlustus
 Pensionäridele soodustus 20%(kindlustus)
 LEHOLA VARAHALDUS OÜ
 Telefon 437 2222

Sakala Metsaihistu

kutsub omanikke
KOOSOLEKULE
17. veebruaril 2005 kell 19.00
 Koidama baaris

Oodatud on kõik ühistegevusest huvitatud
 metsaomanikud.
 Päevakorras:

1. Uute liikmete vastuvõtt
  2. Ühise tegevuse planeerimine
  3. Metsaga seotud riiklikud toetused
- Lisainfo telefonil 504 7407

FOTOGRAAF Jaanus Siim
 teeb Suure-Jaanis, Köleri tn 3
ateljefotosid
 dokumendipildist perepildini.
 Eelnev kokkulepe
 telefonidel 437 2001 või 517 8704

Suure-Jaani Lasteaed
 „Sipsik“
 tähistab oma **60. aastapäeva**.
 Oleme külalistele avatud
 14.-18. veebruaril 2005.
 17. veebruaril kell 17.00
 toimub linnavalitsuse saalis
KONTSERT

Soovin soodsalt **osta**
suvitamiseks maamaja.
 Võib vajada kapitaalremonti ja
 olla erastamata maaga.
 Telefon 5330 5507 Tiina

Wellness

Muuda kaalu.
 (Isiklik tulemus 3 kuuga 11 kg)
 Ole energiline ja tunne ennast hästi.
 Küsi: "Kuidas?"

Looduslik ja kvaliteetne kosmeetika
 Prantsusmaalt.
 Presentatsioon tasuta.
 Lugupidamisega teie konsultant.
 Telefon 5347 0505, öhtuti 437 2129

26. jaanuarist 2005 avatud
 Suure-Jaanis Tallina 11A
 2. korrusel
SOLAARIUM

15 minutit 35 krooni
 20 minutit 45 krooni

MASSAAZ

Klassikaline massaaž 140 krooni
 Aroomiõlidega massaaž 160 krooni
 Meemassaaž 240 krooni
 T, N, R 12-17
 L 11-16

Salongis müügil solaariumikreemid ja
 juuksehooldusvahendid!
 Telefon 5332 7606

VABANDAME

Eelmisesse Leolesse oli sattunud viga.
 Piret Pärl ja Leino Oleski
 17. novembril 2004
 sündinud poja nimi on **TAAVI** Olesk

Suure-Jaani linnavalitsusest
 on võimalik osta
 Edgar Savisaare raamatut „**Peaminister**“
 hinnaga 343 krooni.
 Info Priit Toobal 506 2283

Mälestame

UNO SAABEL 06.01.1918-04.01.2005
 KALJO ABEL 07.10.1937-07.01.2005
 ELFRIEDE JUNNINE
 02.02.1937-08.01.2005
 AAVO KAUS 29.04.1941-12.01.2005
 REIN VALDMAA 30.08.1952-29.01.2005

**ÕNITTLEME
SÜNNIPÄEVALAPSI!****SUURE-JAANI LINN**

LEIDA-MARZELLA MALLA	11.02.1916	89
LEIDA JÜRMAN	05.02.1918	87
OLGA SALUORG	26.02.1922	83
KOIDULA MERILA	10.02.1923	82
ELVI UUDELT	20.02.1925	80
KOIDU SARAPU	02.02.1935	70
ANNE-MALL PAEL	03.02.1935	70
HEINU SAAREMETS	09.02.1935	70
LIIVI UNT	22.02.1940	65
SILVI SEPP	06.02.1945	60
KAUL ROHTLA	27.02.1945	60
INGRID GRÜNBERG	02.02.1950	55
TOOMAS RANDMÄE	19.02.1950	55

SUURE-JAANI VALD

SELMA-JUHANNA MÄNDLA	03.02.1916	89
LINDA KURESOO	28.02.1920	85
HELMİ PEET	05.02.1925	80
ENDEL LEINSOO	15.02.1930	75
KALJO PÖDRA	28.02.1935	70
ALEKSANDER MÜIL	07.02.1935	70
HELJU ANT	28.02.1940	65
JÜRI BAKHOFF	16.02.1950	55
ASTA KÖHLER	04.02.1950	55
REINO LEPIK	01.02.1950	55
OLUSTVERE VALD		
VEERA SULG	14.02.1910	95
EVALD KOLK	06.02.1914	91
NADEZDA TSEKUN	12.02.1917	88
ANNA JÄNES	25.02.1917	88
LINDA TEEDLA	21.02.1918	87
EDUARD VEERSALU	02.02.1920	85
SALME KARU	03.02.1923	82
VALVE KEERUP	28.02.1940	65
JAAN ROHTSALU	18.02.1950	55
ASTA MIKK	26.02.1950	55

**Õnittleme
lapse sünni puhul!**

Raja ja Antti Läätsal
 sündis 07. jaanuaril
 tütar **TEEVI**

Liis Pihlikul ja Jakob Käbal
 sündis 22. detsembril
 poeg **OLEV HENDRIK** Käba

Anu Aviojal ja Rene Ahtamonovil
 sündis 10. jaanuaril
 tütar **SUSANNA** Avioja

Eva Ibrusel ja Toivo Püvil
 sündis 11. jaanuaril
 poeg **JAKKO** Ibrus

Kairi ja Tõnu Säasel sündis
 11. jaanuaril
 poeg **KARL-MARTEN**

Kristiina Bakhoffil ja Eero Animäel
 sündis 16. jaanuaril
 poeg **HENDRI** Animägi

Reklaamkuulutuse
 (kuni 250 tähemärki) hind:
 ettevõtjal 150.- krooni,
 eraisikul 15.- krooni.
 Avaldame vaid reklaami, mille
 eest on eelneva kuu viimaseks
 tööpäevaks tasutud.
 Toimetusel on õigus artiklite
 teksti redigeerida lühendada.

Toimetaja
 Leili Kuusk 522 1859
 Lembitu pst 42, Suure-Jaani
 tel 437 1145 (tööl)
 leili@suure-jaani.ee
Toimetaja-abi fotograaf
 Jaanus Siim
 tel 437 2001, 517 8704
 jaanus@suure-jaani.ee

Kontaktisikud:
Suure-Jaani Linnavalitsus
 Aili Adamson tel 437 1145
 faks 437 1271
 suure-jaani@suure-jaani.ee
Suure-Jaani Vallavalitsus
 Märt Perve tel 435 5431
 faks 435 5439
 mart@vald.s-jaani.ee

Olustvere Vallavalitsus
 Silvi Raudmets tel 437 4266
 faks 437 4389
 Olustverevv@alex.vil.ee
Suure-Jaani Gümnaasium
 Anneli Kundla
 tel 504 1845
 faks 437 2050
 huvijuht@sjg.edu.ee

Küljendus
 Külliky Lohu
 5345 3423
 kiky@s-jaani.ee

Trükk
 OÜ Vali Press tel 775 2491
 Pajusi mnt 22, Põltsamaa
 vali@estpak.ee

LEOLE Kolme omavalitsuse infoleht
 ilmub 1 kord kuus

e-post: leole@vald.s-jaani.ee http://www.suure-jaani.ee/leole